



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitae Sanctorvm

Lippeloo, Zacharias

Coloniae Agrippinæ, 1604

Vita Et Res Gestæ Sancti Cornelij Centurionis, & episcopi Cæsariensis ex
Metaphraste. Creatus est Antistes Anno à partu Virgineo quadragesimo
primo, Caij I[m]peratoris tertio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42667

ram apum & cerei perfectionem mortalibus provenire concedit, ut ipse vtilem & salutarem candelarum usum nobis præbeat, iustique Simeonis in hoc Christiano cœtu faciat imitatores. Precatur ut omnes Spiritus sancti gratia illuminati atque edocti, æternum lumen Christum veraciter agnoscant, & fideliter diligant. Precatur ut qui candelas hoc ipso die in manibus deportant, seum auctorem cantando laudare, & sancto igne dulcissimæ charitatis accendi, atque in templo sancto cælestis gloriæ aliquando representari possint. Precatur denique, ut sicut hæc luminaria igni visibili accensa, nocturnas depellunt tenebras, ita corda credentium inuisibili igne, id est, sancti spiritus splendore illustrata, omnium vitiorum cæcitate careant, & purgato mentis oculo, ea quæ Deo sunt placita, suæque saluti vitiosa rite cernant, ac tandem post huius sæculi caliginosa discrimina, ad indeficientem lucem tanquam portum optatum perueniant.

VITA ET RES GESTAE SANCTI

Cornely Centurionis, & episcopi Casariensis
 ex Metaphrasæ. Creatus est Antistes Anno
 à partu Virgineo quadragesimo primo,
 Cay Imperatoris
 tertio.

Vide Cæsar.
 Baron. Ann.
 Tom. I.

PERACTO Redemptionis nostræ à Salvatore in terris mysterio, & carne illa vitæ ad dexteram Dei gloriosè collocata, inter alios gentiles salutari numinis divini timore illustratos, præcipua virtute enituit Cornelius Italicæ cohortis, Centurio, qui
 2. Februarii
 diuinâ

Pietas eius.

Angelus ei
apparet.Actor 10.
Bona opera
Deo grata.

diuini numinis cultor assiduus, egregia benigni-
tatis opera in egenos & calamitosos edebat: mi-
tis precibus & lachrymis rectum salutis in-
uestigabat. Cui dulci fortè consideratione di-
uinæ bonitatis absorpto Angelus Domini hora
diei nona imminente adfuit, asserens orationes
& eleemosynas eius Deo cum primis gratas acci-
disse, quapropter mitteret confestim viros in
Ioppen ad Simonem Petrum, qui viam vitæ ei de-
monstraret. Quo quidem Dei exposito mandato
Angelus euauit: ipse verò plenus gaudijs & ex-
ultationis in Ioppen quosdam destinauit cum
nota pietate ac fortitudine militæ qui Simonem
requirerent.

Visio D. Pe-
tri.

Interea ne Petrus gentiliū consortia abomi-
nans, hominem alienigenā fortè repudiaret, ce-
lesti visione monitus est, vt & gentiles ad fidem
venientes exciperet, lustratosque in Christi eccle-
siam reciperet. Cum enim, stimulante fame, ne-
cessariam corporis refectioem meditaretur,
subito mentis excessu vidit aperto celo vas quod-
dam velut linteum magnum, quatuor initijs sub-
missum in terram descendens, omnium quadru-
pedum, serpentum terræ, & volatiliū cæli in pri-
mis locuples. Statimque subsecuta vox, Surge in-
quit, Petre occide & manduca. At Petrus religio-
ne tactus ait; Absit Domine, quia immundi hacten-
us manducaui nihil. Et vox ad eum secundo:
Quæ Deus purificauit, tu caue immunda dixeris.
Tertiò visione hac oblata, vas continuo in coe-
lum receptum est. Stupente autem petro & visio-
nis ordinem apud cogitationes, suas volente,
adfuere missi à Cornelio nuncijs, qui expositis
mandatis, Petrum, visionis mysterium iam intel-
ligentē, vnà secum Cæsareā postridiē abduxerunt.

Venien-

Venientem Cornelius qua par erat animi pariter & corporis excepit humilitate, eius ad genua prostratus. Quem Apostolus eiusmodi honoris insolens, protensa continuo erexit manu, contestans & se hominem esse communis haudquam expertem infirmitatis. Enimvero sua potestatis haud oblitus, luculento & plane diuino (ut credere par est) ad Cornelium eiusque familiam sermone disseruit, immensas diuinæ gratiæ diuitias, quas suo in terras aduentu Christus nobis attulit, eis exponens inclicansque, tanto opere fructu, ut non modo Cornelius, sed & auditores reliqui digni haberentur, qui vitalibus expiati aqua in sortem filiorum Dei reciperentur.

Baptizatus
Cornelius
cū alijs.

Igitur hoc sacramento fidei nouus Christi athleta roboratus, exurgente tunc vasta illa & immensi persecutionis procella secū, qua & Stephanus sublati, & Apostoli in varias orbis terrarū oras dispersi fuere, Cornelius post graues diuersis in locis exantlatos labores cum Petro & Timotheo tandem venit Ephesum, vbi à laboribus nihil respirantes consilium iniere, quis scepsarum ciuitatem diro simulachrorum cultu conflantem liberaret. Quid multis? missa sorte eaque Cornelio fauente, is mira animi alacritate eo contendit, dictis pariter ac factis ciuitatem illam à miseranda dæmonis captiuitate in Christi libertatem vindicaturus.

Persecutio in
Christianos

Cornelius
venit
Scopiam.

Præerat tum temporis ciuitati illi, Demetrius quidam, vir Philosophicis disciplinis egregie imbutus sed odio in Christianos flagrantissimus. Is audito Cornelij aduentu, statim eum suo conspectui præsentari iussit, & vnde veniret, quæue causa aduentus eius foret, & quibus potissimum studijs deditus esset, exactè quæsiuit. Cui Cornelius sine

Demetrius
ciuitatis
præfectus,
Cornelium
examinat.

578 RES GESTAE S. CORNEL. CENTUR.
us sine ullis verborum ambagibus. Sum, inquit,
Seruus Dei viui; Missus autem huc veni, vt te
profundissimis ignorantiae tenebris, ad clarissimam
veritatis lucem deducam. His auditis Demetrius
ira ilico repletus, per Deos omnes, inquit,
nisi moderatum & congruum responsum dederis,
non parcam senectuti tuae, neque canitiem tuam
reuerebor. Dic igitur cui milites, & quam de causa
huc accesseris.

Cornelii
praeclarum
responsum.

Tum Cornelius, Si libet (inquit) mea scire militiam,
sum quidem dignitate Centurio, sed gratuita
Christi Iesu Dei mei benignitate, ad eius
militiam & aeternam caelestis gloriae hereditatem
vocatus sum. Cumque te, & uxorem, & vniuersam
denique familiam miseranda Diaboli captiuitate
vincetos teneri intellexissem, veni protinus
vt vincula vestra soluerem, & in libertatem affererem.
Ad haec Demetrius; Video te, inquit, iam senio
confectum & magna me tui capitis miseratione.
Quare (vt paucis tecum agam) missos facio
sermone istos, & dijs sacrificia. Sin parere recusas
ego te supplicijs & tormentis parere cogam. Et
quis quae deorum te e manibus meis eripere poterit?
Ille autem, potest certe! (inquit) Deus, me non
solum a vestra tyrannide liberare, sed simulacra
vestra, quae vos Deos dicitis, in puluerem atque cinerem
redigere. Vnus enim est in caelo & terra Deus, cui
omnia deseruiunt, cuique soli iuge sacrificium offerre
praecipimur. Sin autem aliter tibi videretur, eos, quos
tu dicis deos, quae so ne mihi ostendere graueris.

Demetrius
minatur supplicia.

Haec cum audiisset Demetrius, incredibili
gaudio repletus sperabat fore, vt Cornelius dijs
sacrificaret. Protinus igitur fuit ab ipso Demetrio
& coniuge eius Euaechia & filio eius (quae patris
similiter nomen obtinebat) & magna in supergenitulum

tilium turba, cum multis honoribus in templum Iouis deductus. Quod simul ac ingressi fuissent, Cornelius fixis in terram genibus, & vultu ad Orientem conuerso, Deus, inquit; Deorum & Domine dominantium, qui tempore Danielis famulatus Belū euertisti, & draconem sustulisti, & orationem obstruxisti; tu quoque nunc ostēde brachium tuum cum potentia, vt simulachris his virtute tua cōruis; populus ad nominis tui sanctissimi agnitionem veniat. Hęc cū Dei seruus precatus esset,

Daniel, 14.
& 6.

Cornelius
precibus tē-
plum Iouis
euertit.

Demetrius, visa templi euersione, non mediocriter obstupuit, atque, vt immanissimū de Cornelio supplicium sumeret, concilium indixit, eumque suo tribunali sisti iussit. Ac Cornelius gaudio incredibili exultans, cum pedem in conspectu iudicum intulisset, interrogationem præueniens: Vbi nunc sunt, inquit, ð Demetri magni tui dii? Ille autem præcipiti furore agitatus.

Quænam inquit, hęc est magicarum tuarum artificum potentia, quibus templum euertisti? Sed præterea erunt supplicia, quæ te tuasque artes magicas in nihilum redigent. Et statim consultatione habita, iussit virum sanctum sub vespera manibus pedibusque atrociter ligatum, tota nocte in custodia suspendi.

Cornelius
in carcere
ligatus
suspenditur.

Dum hęc peraguntur, venit quidam ex domesticis, qui Demetrio vxoris & filij interitum (nōdum enim quicquam de eorum oppressione in templo perceperat) nunciabat. Audito igitur tam miserando vxoris & filij interitu, scidit vestimenta sua

Vxor Demetrii cū filio,
in templo Iouis euerso, oppressa
& estimata.

sua, totumque se gemitibus & fletibus tradidit. Interim vero suis mandavit, ut quanto citius cetera inquirere, atque ad se deferrent, ut ea in manibus in sepulcrum inferret. Nemo erat qui Euanthiam & filium eius Demetrium, pro certo extinctos non putaret, cum Barbatas, deorum quidem Pontifex (cui templi purgandi cura commissa fuerat) eam inter acervos lapidum cum filio voces huiusmodi edentem audiret; Magnus Deus Christianorum, qui nos per famulum suum Cornelium de periculo mortis eripuit. Has voces cum ministri audissent, pretius cum Barbatas pontifice ad Demetrium recurrerunt, & singula quae audierant, diligenter renunciarunt. Ille cum accepisset conjugem, cum filio superstitem esse, summa celeritate ad custodiam abiit, ubi praeter opinionem Cornelium vinculis solutum (Angelus enim Domini eum soluerat) & ambulantes offendit. Erat cum eo non minima hominum multitudo, qui omnes ad pedes eius provoluti sunt; & Demetrius voce magna exclamavit; Magnus est Deus Christianorum. Serue Dei altissimi, credimus in Crucifixum, quem tu praedicas, si veneris & uxorem meam cum filio incolu- mem e ruina templi eduxeris. Cui Cornelius, Accipite, inquit, prius Christi signaculum, & tunc desiderio vestro satisfaciam. Nec mora. Omnes eodem in loco a peccatis suis per baptismi gratiam expiati sunt; & Cornelius inde cum eis ad templi ruinam egressus, fusa ad Deum oratione, terram, quae Euanthiam & Demetrium filium operiebat, diuisit, eosque saluos plane & incolu- mes eduxit. Eo miraculo ducenti & septem, praeter priores, Christo nomina tradiderunt. Et Cornelius quidem postquam deinceps Gen- tiles

Via cum fi-
lio reperta
credit in
Christum.

Cornelius
ab Angelo
vinculis so-
lutus.

Demetrius
cum alijs
credit &
Baptizatur.

files plurimos à pestifero errore liberasset, & ad Christi seruitutem adduxisset, vniuersamque ciuitatem illam diuini, numinis cognitione illustrasset, plenus dierum & honorum operum, lubens, inter suorum complexus & lachrymas spiritum Creatori tradidit.

Ponus fuit à Demetrio & Euanthia vxore & Christianis omnibus in templum (quod Demetrius quondam coniugi suæ propè templum Iouis euersum construxerat) cum hymnis & cereis illatum, & in locum summo cum honore depositum. Non multò post, rubus quidam maximus spontè è terra natus locum suis ramis ita in orbem tetra, vt cæmo præter eos, qui sepulturæ interfuerant, facile monumentum illud inuenire posset. Postquam autem Demetrius, & coniunx eius, cum vniuersa Centurionis familia, sacra morte è præsentis vita ad meliorem translari fuissent, cœpit monumentum illud multis antea miraculis clarum, paulatim apud homines in obliuionem venire, donec Sylluanus Troadis Episcopus, vir eximia pietate & virtute præditus, in Scepsorù aliquando ciuitatem venisset, cui Cornelius in somnis apparens mandauit, vt templum in loco, qui Pandochium dicitur, ædificaret. Interim locus ille, qui sanctissimis Cornelij reliquijs sanctificatus, & rubi etiam miraculo clarus erat, plurima ægris hominibus beneficia suppeditabat, cum tamen populus ignoraret, an rubi illius, an verò sacrarum reliquiarum (quas ibidem reconditas ignorabant) virtute prouenirent.

Episcopus itaque assumpto Clero, mane ad locum properauit, & rubum multiplicatis operis, radicatus extirpauit, & loculos reliquiarum inuenit. lam verò inuentis reliquijs, vnica hæc

o o animum

Excedit è vita.

Ceteorum vius apud Christianos peruetustus

Miraculosa

Monumentum eius miraculis clarum.

Cornelius Sylluanus aparet.

Item Eugenio viro diuicij.

Templum ei constructum.

Insigne miraculum.

Res planè admiranda.

Gentiles conuertuntur ad Christi fidem.

animum eius cura stimulat, quomodo autem
 bus medijs templum construeret, cum Cornelius
 hac eum quoque sollicitudine liberavit. Erat quidam
 Eugenius, vir diuitiarum exultatione facile princeps,
 cui Cornelius similiter apparuit, præcepitque ut in
 ædificationem templi aliquam diuitiarum suarum summam
 conferret, & ipse per se opus quoque vrgeret, ut sine mora ad
 perfectionem deduci posset. Hoc accepto à viro sancto
 Eugenio mandato, ad Syluanum abiit, & lætus sumptus
 omnes ad nouam fabricam necessarios suppeditauit,
 factumque est summo virtusque studio & diligentia,
 ut opus ad iustam altitudinem breui temporis spatio
 perueniret.

Templo itaque constructo, Syluanus cum Eugenio
 & ingenti clericorum multitudine venerunt, ut
 sacras reliquias eò transferrent. Res profecto hactenus
 inaudita. Cum Syluanus & clericus hymnis & canticis
 de more præirent, capsula, quæ sacris reliquijs diues
 erat, nullo omnino vel mouente vel tangente, protinus
 subsecuta est. Stupent omnes rei nouitatem; cumque
 vix miraculo fidem adhiberent, neque tamen oculati
 testes ei derogare possent, vnanimi voce simul omnes
 exclamarunt; Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus
 Deus Sabaoth, qui per famulum tuum Cornelium
 virtutem & omnipotentiam tuam nobis aperuisti.
 Postquam autem in templum lachrymis omnes præ
 lætitia infusi peruenissent, illi quidè hinc & illinc
 constiterunt, & capsula per medios illorū gradiès
 prope arā se collocauit, ex quo loco nullis machinis
 moueri, nec in arā ipsā (vbi constitutū erat) trāsferri
 potuit. Eo miraculo reliqua Gentilium turba, quæ
 cæcis adhuc tenebris inuoluta erat, ad Christum
 accessit, & Cornelium, vel potius

potius Dei bonitatem & virtutem in Cornelio, diuinis honoribus affecit.

Mortuo autem Syluano, Troadensium quidem Episcopatum Athanasius, Scepsæorum autem Philothorgius suscepit, qui vt omnibus Cornelium commendaret, atque præclaras eius virtutes sempiterna memoria posteritati consecraret, pictori cuidam mandauerat, vt viuam eius effigiem, quantum fieri posset, artificio suo exprimeret. At pictor (qui Eucratius dicebatur) cum esset iniquo erga Cornelium animo affectus, mandato Episcopi exagitatus, voces parum honorificas in sanctum euomere cœpit. sed fructum scelere suo dignum recepit. Nam de repete ex altissimis scalarum gradibus, quos conscenderat, decidens, tanta & tam misera plaga affectus fuit, vt vermes non sine magno astantium horrore ex ore eius prorumperent. lamque nulla vitæ spes misero reliqua erat, cum Cornelius sequenti die apprensus, dextera eum apprehendit, & ab omni corporis infirmitate liberum dimisit. Fuit hoc superioribus sanè miraculis non inferius, nam & salutari plaga linguæ eius intemperantiam castigauit, atque vna cum corporis, mentis quoque, quæ multo præstantior est, sanitatem ei contulit.

Vltio celestis in maledicum.

Sanatus maledicus ope Corneli.

Vfus imaginum in Ecclesia antiquus.

Pictor autem ex eius conspectu viuam imaginem insigni artificio expressit, & deinceps, vt par erat, summa veneratione profecutus est.

De a VITA